

COVID-19 geçiren doktorlar

Dr. Savaş Başar Kartal

Bir hekimin
"COVID-19 hastası
olarak" farkındalığı

COVID-19 salgını başlayınca Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde hazırlıklara hızla başlamıştık. Hastanemizin acil servisi önünde ilk ayrımı yapılan hastalar peyderpey ön binanın diğer katlarına zemin kattan itibaren yatırılıyordu. Bir yandan da malzemelerimizin idame tedarik yönetimi için yoğun mesai harcıyorduk. Salgından sorumlu başhekim yardımcısı olarak hem durum yönetimi hem personel motivasyonu için COVID-19 servisleri ve acil alanlarında ekibimize ziyaretlerde bulunuyordum. Yaklaşık bir hafta sonra 26 Mart günü akşama doğru halsizlik hissetmeye başladım. Enfeksiyon uzmanına muayene olup PCR için test alındı ve yatışım yapıldı.

İkinci gün BT çekiminde akciğerlerim temiz çıktı. Hekim arkadaşlar, üçlü ilaçla standart tedaviye başladılar ancak akşam saatlerinde ateşim yükselmeye ve kas ağrılarım olmaya başladı. Hastalık hızla vücudumu hırpalamaya ve 39,5 dereceye çıkan, ateş düşürücü ilaçlarla 37,8 dereceye kadar kısa süreli düşüp tekrar çıkan ateş yapmaya başladı. Artık yarı baygın bir süreç başlamıştı ve günlük yaşam çok zorlaşmıştı. Üçüncü günden itibaren belirtiler daha kötüye gitti. Özellikle ateş ve eklem ağrıları dayanılmaz hale gelmeye başlamıştı. Hafif öksürükler olmaya başladığı için oksijen verilmeye başlandı. Dördüncü gün nefes daralması başlayınca, muayenede akciğerlerimde raller tespit edildi, yeniden çekilen BT'de her iki akciğerde orta hatta kadar yayılan hastalığa bağlı zatürre görüldü ve verilen oksijeni artırıldı. Ozon hekimi olarak majör ve minör ozon tedavisi almak istedim ve bir

hekim arkadaşım gece yarısı gelerek tedaviye başladı. Ozon tedavisine ek olarak C vitamini almaya başlandı ve 60 gr/gün infüzyon olarak uygulandı. Aynı gün üç çocuğumdan 8 yaşındaki kızımın hafif ateşi olduğunu ve PCR testinin pozitif çıktığını öğrendim. İçimde derin bir hüznün ve suçluluk hissettim, hekim olarak hem kendimi hastalıktan koruyamamıştım hem kuluçka döneminde fark etmeden kızıma bulaştırmıştım. Hipertansiyon, diyabet ve gut hastalığı bulunan bir insan olarak hastalığı kaparsam zorlanacağımı biliyordum ama mesleğim gereği sahada olmam lazım diye düşünmüştüm ancak evladım? Şükür ki durumu ağırlaşmadı.

Beşinci gün hastalığa bağlı etkilerle vücut dayanamaz hale gelerek oksijen ihtiyacım daha da arttı. Gelen hekim arkadaşlarımla yüzlerinden işlerin yolunda gitmediği hissettim ve kan değerlerimin iyi şeyler söylemediğini anladım. Bana moral vermeye çalışarak vücudumun direndiğini söylüyor ve kan değerlerimde abartılı bir şey olmadığını iletiyorlardı (taburculukta tam kan sayımına baktığımda lenfosit sayısının normallerin çok altına düşerek 750 olduğunu gördüm). Akşam vakti vücut savunmamın hareket geçtiğini hissettim, artık durum virüs-

le savaş, adeta bir meydan muharebesine dönmüştü.

Altıncı gün mezunu olduğum Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin mezun gruplarında yapılan paylaşımlardan durumumdan haberdar olan bir alt dönemimden arkadaşım beni aradı ve ağrılarımın şiddetli olduğunu anlatınca gece hiç tanımadığım hekimleri çağırdı. Bu insanlar karşılık beklemeden evlerinden kalkıp geldiler ve akupunktur uygulaması yaptılar. O gece ağrılarım rahatladı. İnanılmaz bir hekim dayanışması yaşıyordum.

Akciğer satürasyonum 80'li değerlere düştü. Daha yüksek düzeyde oksijen verilmeye karar verildi, yoğun bakıma alınmam gerektiği bildirildi. Bu bir hekim olarak benim için zor bir an oldu çünkü kesinlikle entübe olmak istemiyordum ve high flow cihazla odamda direnmek istediğimi söyledim. Abilerini anlayışla karşılayıp, inanılmaz bir deontoloji ile devamlı ziyaret edip yanımda durdular. Bunu yazarken bile o günkü duygular geliyor ve onlarla gurur duyuyorum.

Yedinci gün burun içi kanamalarım ve hemoptizi oldu. Ama nefesim biraz rahatlamıştı. Yapılan çok sayıda girişim nedeniyle damar yolu bulunamadığı

için anestezi uzmanı geldi, damara girebildi. Acılar artıyordu ama Allah'ın yazgısını beklemek ve o ana kadar hastalığa direnmek gerektiği inancı ile dua ediyordum. Empati için önemli bir ders alıyordum. Allah'ıma "ben bir haftada zorlanıyorum, bu tarz acıları aylarca çeken kanser hastaları gibi insanlarımıza merhamet eyle" diye dua ettim. O gün bir sınıf arkadaşım biyorezonans cihazı gönderdi, 80 Hertz üzerinden kullanmaya başladım ve yaklaşık on beşinci güne kadar devam ettim.

8. gün durumumun konseyde tartışılması sonucunda Tosilizumap verildi ve akşam saatlerinde nefes alırken daha da rahatladım ve bir şeyler yemeye başladım. Yine hekim dayanışması ile daha önce tanışmadığım bir KBB uzmanı arkadaş maskeyle gelerek buğu ile bir karışım vermeye başladı. Derin öksürüklerle akciğerlerimden parçalar çıkmaya başladı. Bu tedavi de üç gün devam etti.

9. gün odamda yürümeye başladım. Kaslarım zayıflamış ve vücut ağırlığının yüzde onunu kaybetmiş olduğumdan biraz zorlanıyordum ama ayağa kalkmak inanılmaz güzel bir duyguydu.

10. gün için daha düşük oksijen verilmeye başlandı. Öğlen vakti bugüne kadar sıkı önlemlerle odaya girmesini ve kısa kalmasını istediğim eşim, her zamanki gibi ziyarete geldi ama bir sürprizi vardı: gece sırt ağrıları çektiği, koku alma hissini kaybettiğinden enfeksiyon uzmanına muayene olmuş ve çekilen BT'ye göre akciğerlerinin alt kısımlarına COVID-19 zatürresi yayılmıştı. Onun da yatışı yapıldı, artık birlikteydik. Tedavilerimiz devam etti ve 12. gün taburcu olduk. Evde tedavilerimize devam ettik, On beşinci gün oksijene ihtiyacım kalmadı ama yeni bir sürpriz vardı. On yedi yaşındaki ortanca kızım koku alma hissini kaybettiğini söyledi ve PCR testinin pozitif çıktı. Onun da başka bir belirtisi olmadı ve rahat bir süreç geçirdi.

Hastalık dönemi çevremdeki insanları tanımak, kendimi tanımak ve yaşanacak bir güne uyanmanın muhteşemliğini anlamak ve verilen ömrün sonuna daha iyi hazırlanmak için o günü doğru kullanmak adına önemli bir hediye idi. En önemli farkındalığım: ülkemde hekimlik ve sağlıkçı olmak bilincinin ve deontolojinin dipdiri duruyor olduğuna anlamaktı. Allah hepsinden razı olsun.

Prof. Dr. Muhammed Emin Akkoyunlu

COVID-19 günlerim

COVID-19 pandemisi 2020 yılında tüm dünyadaki siyasal ekonomik ve sağlık sistemlerini test eden bir süreci oluşturdu. Rakamlar algı sınırlarımızı zorlayacak kadar büyük de olsa rakamların ötesinde hepimizin hayatına dokunan bireysel yaşanmışlıklar bıraktı. Bu süreçte belki de bir bilim adamı olarak salgının başlangıcında salgının boyutu alınacak önlemler konusunda çalışırken hastalık ülkemize girdiğinde bir sağlık çalışanı olarak hastaların yaşam mücadelelerine katkı sağlamak için gayret ettik. Bu süreç zarfında muhtemelen bir hastadan COVID-19 bulaştı. Böylece evde baba, üniversitede bilim adamı, hastanede doktor ve son olarak da hasta olarak farklı farklı sahnelerde COVID-19 pandemisi serüvenini yaşamış olduk. Hastalık seyri belki de bu farklı rollerden en zor olanıydı. Kendi canınızın risk altında olduğu, bir taraftan eviniz ve ailenizin ve sevdiklerinizin aynı tehdit ile karşı karşıya kaldığı bir süreçti. Hastalığın getirdiği fiziki ve psikolojik baskı olayı çok daha karmaşık bir hale sokuyordu.

Hastalık başladığında kas ve iskelet sistemindeki ağrı, ön planda yaşam kalitesini azaltırken ilerleyen süreçte ateş ve aşırı bir halsizlik tablosu hakimdi. Bu süreçte hasta odamın mutlak solunumsal karantina altında olması, içeri giriş ve çıkışların sınırlandırdı ve yaşadıklarınızı daha fazla düşünme ve farkında olun-

masına neden oldu. Bu hal, yaşanan serüvenin oluşturduğu psikolojinin şiddetini artırmasına neden oldu.

Hastalığa yakalandığım anda ölümün soğuk yüzü ile karşı karşıya kalmanın verdiği bir şoke olma durumu varken tedavi ile birlikte kısmen cesaret ve umut eklendi. Fakat tedavi sürecine yeterli yanıt alınamaması ile umutlarımızın ve cesaretimin kırılması beni mutlak bir ölüm tehdidi ile karşı karşıya bıraktı. Tedavi seçeneklerinin birer birer başarısız olması ve yapılacak şeylerin azalması ölüm duygusunu çok daha yoğun bir şekilde yaşamama neden oldu. Bu süreçte bilincimin yerinde olduğu dönemlerde gerek hayat gerek mutlak güç algımda ciddi düşünceler ve netleşmeler oldu. O dönemde ölümü hissettiğimde yaşamayı daha iyi anladığının farkına vardım. Doğrular ve yanlışlar, iyiler ve kötüler yeniden anlam kazandı ve yeni yerlerine yerleştiler. Takdirillah, dediğimiz -o dönem için yeni olan- tedavi metodu ile yeniden hayata bağlandım ve sağlığıma kavuştum.

Hayata tutunma ve yeniden eski fiziki duruma gelme çok kolay olmadı. Hastaneden taburcu olduğumda yüz metre ancak yürüyordum ve eve, ailemin yanına, 15 günlük karantina süresinin ardından ve iki kez boğaz sürüntüsünde virüs olmadığı saptandıktan sonra ancak dönebildim. Hastanede yattığım süre ve daha öncesinde mesleki temas nedeni ile uyguladığım karantina süreci de eklendiğinde tam 57 gün sonra dönüş yapabilmış oldum. Allah'tan tüm hastalara şifa, yakınlarına sabırlar diliyorum.